

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

# **Úvaha nad otázkou novotvarů v podobě „primárních“ a „sekundárních“ (neboli „přirostlých“) pohledávek v insolvenčním řízení v kontextu nahlížení na závazky při rozhodování soudů před vydáním rozhodnutí o úpadku**

Zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů nerozlišuje mezi závazky dlužníka určitou (na pomyslném žebříčku) tzv. „hodnotovou“ úroveň závazků dlužníka a nabízí se tak otázka samotné existence členění závazků na tzv. „primární“ a tzv. „sekundární“ (neboli přirostlé), to vše při úvaze soudů před samotným rozhodnutím o úpadku. Existují vůbec takové rozlišovací aspekty?

Krajský soud zjistil (nutno podotknout po bedlivém zkoumání) úpadek dlužníka (fyzické osoby), když důkladně posoudil mj. otázku mnohosti pohledávek v nesporném kontextu se skutečností, že některé z nich v mezidobí zanikly (kupř. pro zaplacení ze strany třetích osob).

V posuzovaném insolvenčním řízení nakonec zůstaly dva závazky dlužnice:

- nezaplacená peněžitá pohledávka a
- pohledávka v podobě nákladů řízení soudního exekutora.

Dlužnice podala do usnesení odvolání, když k odůvodnění výrokové části usnesení o zjištění úpadku mj. vylíčila, že má v podstatě pouze dva věřitele, a to

- samotného navrhovatele s neuhrazenou peněžitou pohledávkou a dále
- závazek za soudním exekutorem, který je přihlášen v oddílu P, dvěma přihláškami pohledávky, z titulu minimálních nákladů exekuce a hotových výdajů exekutora[1].

Jiné závazky dlužnice nemá.

Přihláška pohledávky soudního exekutora a její zohlednění při rozhodovacím procesu (v úvaze) krajského soudu je právě tím důvodem, proč podala dlužnice své odvolání.

Podle názoru insolvenčního soudu má právo soudní exekutor přihlásit do insolvenčního řízení pohledávku, i když dosud v exekuci ničeho nevymohl. Tento závěr plyne z

- Nálezů Ústavního soudu sp. zn. IV.US 3250/14 z 1.7.2016[2],

když soudní exekutor má právo na úhradu exekuce zásadně povinným, od okamžiku pověření provedení exekuce soudem. Do insolvenčního řízení se exekutor navíc může přihlásit, i když nebyl

vydán příkaz k úhradě exekuce

- (k tomu srovnej rozhodnutí NS ČR sp.zn. 3182/2014 ze dne 23.10.2014[3]).

Odvolatelka v zásadě souhlasí mj. se soudem odkazovanou judikaturou, přesto však zastává názor, že usnesení o zjištění úpadku nemělo být krajským soudem vůbec vydáno, neboť tato judikatura byla KS nesprávně vyložena, resp. v tomto důsledku následně nesprávně aplikována.

Odvolatelka za dané situace argumentovala novějším rozhodnutím (než KS), konkrétně

- Rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 ICdo 56/2015, ze dne 31.7.2017[4],

kteřé se mj. týká splnění procesních podmínek při zjištění úpadku dlužnice.

Dle názoru odvolatelky je třeba se nově zabývat otázkou, při které mj. (a ve shora odkazované věci) pochybil odvolací soud, kdy se domníval, že soudní exekutor má nárok na náhradu nákladů exekuce kdykoliv, když odvolatelka naopak zastává názor, že:

soudní exekutor má nárok na náhradu nákladů exekuce (jež zahrnují i odměnu soudního exekutora) jen v případě, že na uspokojení pohledávky oprávněného něco vymůže (neboť v opačném příp. nese náklady soudního exekutora oprávněný).

Již z R 32/2015 plyne, že nevykonatelná pohledávka z titulu náhrady nákladů exekuce co do odměny soudního exekutora (jako pohledávka, která může být přihlášena a zjištěna v insolvenčním řízení vedeném na majetek dřívějšího povinného) vzniká pouze v okamžiku, kdy soudní exekutor vymohl při provádění exekuce pohledávku nebo její část.

K tomuto závěru se Nejvyšší soud přihlásil též v R 2/2017 a v rozsudku sen. zn. 29 ICdo 4/2015[5].

Krajský soud se dle názoru odvolatelky přiklonil k judikatuře, která již není aktuální a není na současnou soudní praxi aplikovatelná. Dle odvolatelky právě původní (KS odkazovaná) judikatura mj. zakládala otázku, kdy v podstatě každý, kdo má jediný závazek, jež je vymáhán soudním exekutorem, splňuje v podstatě podmínky pro zjištění úpadku.

Dle odvolatelky také z hlediska hmotného práva není současný výkladový náhled správný, neboť:

Dle názoru odvolatelky by na závazky dlužníků mělo být před prohlášením úpadku, tedy při samotném rozhodovacím procesu o zjištění úpadku, nahlíženo jako na závazky „primární“ (jež vznikly samostatně) a na závazky tzv. „sekundární“, tedy na ty závazky, které se zrodily z těch samostatných „primárních“ (jejichž právní život je odvislý od vzniku a existence tzv. primárních závazků, bez kterých by nevznikly, resp. vůbec se nezrodily).

Názor odvolatelky z hlediska hmotného práva spočívá na tom, že ins. soud by rozhodovacím procesem (neboli vnitřní úvahou soudu o zjištění úpadku) měl nechat projít pouze pohledávky tzv. primární, a nikoliv pohledávky sekundární, jež se z primárních zrodily a de facto se mohou dále rodit či vznikat kdykoliv v čase.

(Pozn.: Tento názor odvolatelky však samozřejmě nejde proti výkladu stávající judikatury, že si soudní exekutor může přihlásit své i budoucí pohledávky za situace, kdy bude zjištěn úpadek dlužníka. Odvolatelka však tvrdí, že „až po zjištění úpadku“, tedy za situace, kdy má dlužník vícero tzv. primárních závazků po splatnosti.)

Odvolatelka má dle svého názoru, i dle zjištění krajského soudu, tedy pouze jediný „primární“ závazek, a to vůči navrhovateli. Pohledávka soudního exekutora je pohledávkou „sekundární“, která se nabalila, resp. zrodila se ze závazku „primárního“, pohledávky navrhovatele.

Odvolatelka nepochybně samotné „přihlášení si pohledávky soudního exekutora“ do ins. řízení, avšak vnímá to tak, že by tak mělo být až do ins. řízení prohlášeného, tedy do již zjištěného úpadku, resp. že pokud tak nastane dříve, neměly by být tyto „sekundární nabalené pohledávky“ do rozhodovacího procesu soudu o zjištění úpadku vtaženy.

Pohledávka soudního exekutora dle názoru odvolatelky nemůže být z níže uvedených důvodů postavena na roveň pohledávek „primárních“, na základě kterých se teprve zjišťuje úpadek.

Toto své tvrzení odůvodňuje názorem, že po dobu vymáhání tzv. primární pohledávky soudním exekutorem není ani pohledávka soudního exekutora uhraditelná, neboť tomu den co den a každým úkonem vzniká (i do budoucna) pohledávka nová.

Dle výkladu odvolatelky (na rozdíl od výkladu krajského soudu) by pak v podstatě každý, kdo se nachází v exekuci (a má jedinou peněžitou pohledávku) splnil podmínky pro zjištění úpadku, neboť ve světle soudem cit. judikatury i když dojde k zaplacení pohledávky soudního exekutora např. třetí osobou, ten si kdykoliv vyúčtuje (resp. i bez vyúčtování) přihlásí další pohledávku tvořící např. náklady na lustraci nemovitostí, bank. účtů, atp..

Touto optikou by pak dle názoru odvolatelky mohlo ve společnosti docházet (až) k šikanózním insolvenčním návrhům, které by v podstatě obcházely jakékoliv formy neúspěšných výkonů rozhodnutí, neboť druhou potřebnou pohledávku si lze kdykoliv legálně „opatřit“ v podobě přihlášky nákladů soudního exekutora, když žádná jiná není, čímž by mohl návrhově uspět jakýkoliv jediný věřitel a navrhovatel ins. řízení.

V neposlední řadě pak může docházet ke společensky nežádoucímu jevu, kdy neúspěšní oprávnění v exekučních řízeních se mohou obracet se svojí jedinou pohledávkou na ins. soud s ins. návrhem s kalkulací, že druhou pohledávku si bezpochyby přihlásí soudní exekutor, čímž jsou de iure splněny podmínky pro zjištění úpadku dlužníka.

Jinými slovy:

Pokud jsem jako věřitel ničeho nevymohl v exekuci a vím při podání ins. návrhu o existenci pouze jedné mé pohledávky, přesto podám ins. návrh k soudu a buď se přihlásí další věřitelé o kterých při podání návrhu nevím, a pokud nikoliv, soudní exekutor (u něhož je pohledávka vymáhána) si určitě přihlásí druhou pohledávku v podobě nákladů exekuce. Tím by mohly být podmínky pro zjištění úpadku splněny.

Touto zjednodušenou optikou a zjednodušenou rozhodovací praxí (sítím s velkými oky) ins. soudů by pak de facto prošel každý, kdo má být jediný závazek, který je dlouhodobě a neúspěšně vymáhán exekucí a kdy soudní exekutor (dle výše uvedené judikatury odkazované odvolatelkou) vymohl byt jednu korunu českou.

Stavět na jednu roveň při rozhodovacím procesu soudu o zjištění úpadku dlužníka pohledávky „primární“ s pohledávkami z primárních zrozených (zde nazvané tzv. sekundární) není dle názoru odvolatelky správné, neboť rozhodovacím procesem soudu by měly pomyslným sítím „procházet“ jen pohledávky primární, když na tzv. sekundární (byť právně přirostlé) by mělo být přihlíženo až v době, kdy je zjištěn soudem úpadek dlužníka.

I přes zákonnou právní ochranu nákladů a odměny soudních exekutorů, kterou odvolatelka vnímá pozitivně, evokuje připuštění pohledávky soudního exekutora do rozhodovacího procesu soudu (o zjištění úpadku) jako nepřípustné.

Odvolatelka spravedlivě vnímá, že pokud by měla např. dva zde příkladmo pojmenované tzv. primární závazky např. u dvou bank z titulu např. dvou nesplácených úvěrů, a k nim přirostlé exekuční náklady, nemá k usnesení krajského soudu žádných námitek stran hmotněprávního a procesněprávního posouzení v její věci.

Ale náklady soudního exekutora nevyhnutelně vnímá jako náklady (exekučního) řízení, které by vůbec právně nevznikly, kdyby svůj závazek vůči navrhovateli (hypoteticky) v minulosti uhradila. A pokud se tak nestalo, jako právě v této věci, tyto se zrodily a existují jen v důsledku existence oné primární pohledávky navrhovatele, a jakýmkoliv úkonem soudního exekutora se mohou rodit dále.

Závěr

K meritu odvolání v podobě tzv. „primárních“ a „sekundárních“ (přirostlých) pohledávek věřitelů Vrchní soud bohužel přímo neodpověděl, úvodem zkoumal procesní otázku věci, když při zohlednění všech skutečností rozhodl, že usnesení krajského soudu se mění tak, že „insolvenční návrh se zamítá“, neboť není naplněna podmínka tzv. mnohosti věřitelů.

Z hlediska posuzování pohledávek krajskými soudy je tedy škoda, že Vrchní soud nedostal v dané věci příležitost vyjádřit se k názoru odvolatelky, zda-li mají krajské soudy při procesu rozhodování (myšlenkové úvaze) o úpadku brát v úvahu pouze pohledávky jednotlivých samostatných věřitelů a nebo k této úvaze přiřadit i pohledávky soudních exekutorů, jež s těmito pohledávkami věřitelů souvisejí, jak tomu bylo v této věci.

**Karel Oprchal,**  
advokátní koncipient

[ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ GARTŠÍK, GRUBER, JAŠEK A SPOL.](#)

Divadelní 4,  
602 00 Brno

Tel.: 542 424 677  
Fax: 542 213 399

e-mail: [michal.gruber@akggs.cz](mailto:michal.gruber@akggs.cz)  
e-mail: [Karel.Oprchal@akggs.cz](mailto:Karel.Oprchal@akggs.cz)

---

[1] V tomto článku není pohlíženo ke spojování exekucí ex lege, je upraveno v ustanovení § 37 odst. 3 e.ř. ve znění novely, dle kterého se každé další řízení zahájené oprávněným proti témuž povinnému u stejného exekutora dříve, než zanikne oprávnění exekutora k vedení předchozí exekuce, spojuje s předchozí exekucí ke společnému řízení, a to ode dne podání návrhu s tím, že (opět) v zájmu hospodárnosti řízení může pověřený soudní exekutor takto sloučenou věc následně (usnesením) vyloučit k samostatnému řízení.

[2] Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. US 3250/14 z 1.7.2016

[3] Rozhodnutí NS ČR sp.zn. 3182/2014 ze dne 23.10.2014

[4] Rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 ICdo 56/2015, ze dne 31.7.2017

[5] Nejvyšší soud přihlásil též v R 2/2017 a v rozsudku sen. zn. 29 ICdo 4/2015

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | [www.epravo.cz](http://www.epravo.cz)

## Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)